

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
“ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ”
МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**

«Затверджую»
Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи
_____ О. І. Гура
« _____ » _____ 2014 р.

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

КОМЕРЦІЙНА ДИПЛОМАТІЯ

Кафедра міжнародної економіки та економічної теорії

2014 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: кафедрою міжнародної економіки та економічної теорії економічного факультету ЗНУ

РОЗРОБНИКИ: Денисов Костянтин Вікторович, к.е.н., викладач кафедри міжнародної економіки та економічної теорії

ОБГОВОРЕНО ТА РЕКОМЕНДОВАНО ДО ЗАТВЕРДЖЕННЯ КАФЕДРОЮ міжнародної економіки та економічної теорії

26.08.2014 року, протокол № 1

Завідувач кафедри
д.е.н., професор

_____ Д.І. Бабміндра

ВСТУП

Програма з курсу “Економіка сталого розвитку” відповідає навчальному плану підготовки магістрів зі спеціальності “Міжнародна економіка”.

Курс “Комерційна дипломатія” є *обов'язковою дисципліною (?????)* для студентів вищих навчальних закладів.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є механізм встановлення та функціонування дипломатичних відносин між окремими регіонами, країнами, міждержавними об'єднаннями з приводу реалізації економічних інтересів у царині торгівлі товарами та послугами, а також іноземного інвестування. Програма курсу передбачає також вивчення механізму державного регулювання дипломатичних відносин між суб'єктами господарювання у сфері економічної діяльності.

Курс “Комерційна дипломатія” розрахований на студентів 7 курсу спеціальності “Міжнародна економіка”.

Міждисциплінарні зв'язки: Основи економічної теорії; Державне регулювання економіки; Міжнародна торгівля; Міжнародний менеджмент; Міжнародний бізнес; Основи зовнішньоекономічної діяльності; Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності.

Програма навчальної дисципліни складається з 2 контрольних модулів:

1. Економічні відносини та економічні конфлікти. Основні засади дипломатії.
2. Особливості реалізації механізмів комерційної дипломатії на державному та корпоративному рівні.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

1.1 Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів теоретичних знань та практичних навичок комерційної дипломатії у сучасному світі, ознайомлення з особливостями ведення дипломатичних відносин у різних країнах світу.

1.2 Основні завдання курсу – зрозуміти особливості становлення та розвитку дипломатичних відносин у сфері економічної діяльності, визначення механізмів вирішення спірних питань та конфліктних ситуацій у комерційній сфері.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- розкрити сутність економічних конфліктів та методи їх вирішення;
- з'ясувати основні засади діяльності дипломатичних служб у комерційній сфері (торгівля товарами, послугами, іноземне інвестування);
- набуття базових навичок організації та проведення дипломатичних процедур.

1.3 Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- предмет, завдання курсу, базові поняття дипломатичної діяльності;
- механізм ефективного поєднання економічної та дипломатичної діяльності в процесі досягнення інтересів національної економіки;
- умови виникнення міжнародних економічних конфліктів і шляхи їх подолання;
- особливості міжнародного та національного регулювання дипломатичних відносин в економічній сфері;
- історію становлення економічної дипломатії в незалежній Україні;
- основні засади підготовки та ведення дипломатичних процедур;

вміти:

- користуватися спеціальною та науково-методичною літературою;
- аналізувати причини виникнення міжнародних економічних конфліктів;
- формулювати методи вирішення конфліктів у комерційній сфері за рахунок дипломатичних інструментів;
- організовувати та проводити дипломатичні процедури.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 40 годин / 3 кредити ECTS (????).

2 ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Контрольний модуль 1. Економічні відносини та економічні конфлікти. Основні засади дипломатії.

Тема 1. Міжнародна конкуренція та міжнародні економічні конфлікти

Сутність основних понять: конкуренція, конфлікти, ресурси, економічні та торговельні війни, геополітичні та гео економічні цілі.

Предмет комерційної дипломатії, методи, які використовуються при вивченні дисципліни.

Глобальні проблеми XXI ст. як передумова виникнення міжнародних економічних конфліктів. Міжнародні організації-учасники процесів врегулювання економічних конфліктів.

Міжнародні конфлікти на корпоративному рівні. Особливості процедур M&A. Ризики виникнення міжнародних корпоративних конфліктів та методи їх мінімізації.

Тема 2. Форми, напрямки, об'єкти та суб'єкти економічної та комерційної дипломатії

Форми та напрямки економічної та комерційної дипломатії. Основні задачі та цілі. Методи вирішення міжнародних економічних конфліктів.

Учасники міжнародних відносин у сфері економічної та комерційної дипломатії. Національні (регіональні та державні), міждержавні та міжнародні суб'єкти дипломатичних відносин. Міжнародні торговельно-економічні та фінансово-кредитні організації.

Світова організація торгівлі (СОТ): історія створення, організаційна структура, основні засади діяльності. Особливості відносин Україна-СОТ. Взаємодія України та міжнародних торговельно-економічних і фінансово-кредитних організацій.

Угоди СОТ: сутність, основні положення, особливості реалізації.

Тема 3. Функції та кадрово-організаційне забезпечення комерційної дипломатії

Кадрове забезпечення комерційної дипломатії. Науково-технічне забезпечення потреб економічної та комерційної дипломатії.

Економічна інфраструктура дипломатії. Роль економічної дипломатії в залученні іноземних інвестицій та розвитку експортного потенціалу.

Засади державно-приватного партнерства у сфері економічної та комерційної дипломатії. Інститут торговельних представників в Україні. Комісія з питань міжнародної торгівлі. Український союз промисловців і підприємців. Торгово-промислова палата України.

Тема 4. Економічна та комерційна дипломатія в Україні

Сутність та методи державного регулювання економіки в Україні.

Історія дипломатичних відносин України в економічній сфері за часів Київської Русі, середніх віків, Гетьманщини. Особливості розвитку економічної дипломатії України за часів перебування у складі Російської імперії. Міжнародні економічні зв'язки Української Народної Республіки.

Економічна та комерційна дипломатія України за період 1917-1991рр. Розбудова системи економічної та комерційної дипломатії в Україні за роки Незалежності.

Тема 5. Документальне забезпечення міжнародних економічних і комерційних відносин

Загальні підходи до укладання міжнародних економічних та комерційних угод. Міжнародні контракти: сутність, зміст, основні положення. Види міжнародних комерційних угод і контрактів.

Загальні умови продажів продукції в міжнародних економічних і комерційних угодах і контрактах.

Міжнародні торговельні терміни ІНКОТЕРМС.

Тема 6. Міжнародні дипломатичні відносини перемовини в сфері економіки: теорія та практика

Теорії дипломатичних відносин: раціоналістична, реалістична та радикальна. Механізми встановлення дипломатичних відносин. Задачі та функції дипломатичних представництв.

Поняття перемовин: сутність, інструменти реалізації. Форми взаємодії суб'єктів міжнародних перемовин і відносин. Прямі перемовини, опосередковані контакти, діалог, розповсюдження та збір інформації, правові інструменти.

Тема 7. Дипломатичні процедури

Загальне поняття протоколу та церемоніалу в дипломатії. Офіційне головування. Дипломатичний протокол: сутність, основні поняття та вимоги. Вимоги до учасників міжнародних економічних і комерційних перемовин.

Етапи організації та проведення протокольної частини в міжнародних економічних і комерційних угодах. Документальне забезпечення протокольної частини комерційної дипломатії.

Рекомендована література

Основна

1. Економічна дипломатія та економічна безпека України: Навчальний посібник / В.М. Нижник. – Хмельницький: ХНУ, 2007. – 299 с.

2. 1. ЗУ “Про зовнішньоекономічну діяльність”. – <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=959-12> >.

3. ЗУ “Про основи національної безпеки України”. – <http://www.ukrdzi.com>.

4. ЗУ “Про підтвердження відповідності”// Офіційний вісник України. – 2001. – Вип. 24. – С. 1–8.

5. Постанова ВР України “Про Концепцію (основи державної політики) національної безпеки України” від 18 липня 1995 р. – № 532-95-п. – <http://www.nbuv.gov.ua>.

6. Указ Президента України “Про затвердження Стратегії інтеграції України до ЄС” (із змінами, внесеними згідно з Указами Президента № 573/2003 від 5. 07. 2003). – www.kmu.gov.ua.

7. Указ Президента України “Про податкові заходи щодо збільшення надходжень в економіку України” // Урядовий кур'єр. – 2002. – № 58.

8. Указ Президента України “Про нові заходи щодо прискорення вступу України до Світової організації торгівлі” // Відомості ВРУ. – 2000. – № 6.

9. Указ Президента України “Про новий склад Національної ради з питань адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу” // Урядовий кур'єр. – 2005. – № 9.

10. Бережков В.М. Страницы дипломатической истории. – М.: Международные отно-шения, 1987. – 616 с.
11. Білорус О.Г. Глобалізація і національна стратегія України. – К.: ВО “Батьківщина”, 2001. – 300 с.
12. Білорус О.Г. Економічна система глобалізму: Монографія. – К.: КНЕУ, 2003. – 360 с.
13. Глобальна торгова система: розвиток інститутів, правил, інструментів СОТ: Мо-нографія / За ред. Т.М. Циганкової. – К.: КНЕУ, 2003. – 642 с.
14. Гуменюк Б.І. Основи дипломатичної та консульської служби. – К.: Либідь, 1998. – 248 с.
15. Нижник В.М. Економічна дипломатія. – Хмельницький: ХДУ, 2004. – 125 с.
16. Комерційна дипломатія: торговельна політика і право: Навч. посібник. – Л.: Астролябія, 2005. – 520 с.
17. Осика С.Г. Світова організація торгівлі / С.Г. Осика, В.І. П’ятницькій. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: К.І.С., 2004. – 504 с.
18. Leguey-Feilleux, Jean-Robert. The Dynamics of Diplomacy. Lynne Rainer Publishers, 2009. (Chapter 3: The Consequences of Interdependence, P. 57-84).
19. Schlesinger, Arthur M. “The Measure of Diplomacy” \ \ Princeton University Press, 1994, Princeton
20. Барышников Д.Н., Костюк Р.В., Ткаченко С.Л. Эффективность дипломатии. Санкт-Петербург: ВВМ, 2009.
21. Дипломатический словарь, Т. I-III. – М.: Наука, 1985.
22. Kesteley, Jennifer. The “Business” in Diplomacy: Introducing Corporate Political Activity (CPA) as a part of Business Diplomacy (BD). ISA Annual Convention, 2011.
23. Okano-Heijmans, Maaïke. Conceptualizing Economic Diplomacy: The Crossroads of International Relations, Economics, IPE and Diplomatic Studies. The Hague Journal of Diplomacy, 2011. Vol. 6, No. 1-2, pp. 7–36.
24. de Naan, Arjan. Development Cooperation as Economic Diplomacy? The Hague Journal of Diplomacy, 2011, Vol. 6, No. 1-2, pp. 203–217.
25. Naray, Olivier. Commercial Diplomats in the Context of International Business. The Hague Journal of Diplomacy, 2011. Vol. 6, No. 1-2, pp. 121–148.

Додаткова

1. Українське суспільство 1992-2013. Стан та динаміка змін. Соціологічний моніторинг / За ред. В.Ворони, М.Шульги – К.: Ін-т соціології НАНУ, 2013. – 566с.
2. Перший етап модернізації економіки України: досвід та проблеми / О.М. Алимов, О.І. Амоша та ін. ; за заг. ред. В.І. Ляшенка ; ІЕП НАН України, КПУ. – Запоріжжя : КПУ, 2014. – 798 с.
3. Новий курс: реформи в Україні. 2010–2015. Національна доповідь / за заг. ред. В. М. Гейця [та ін.]. – К.: НВЦ НБУВ, 2010. – 232 с.
4. Системна криза в Україні: передумови, ризики, шляхи подолання : аналіт. доп. / Я. А. Жаліло, К. А. Кононенко, В. М. Яблонський [та ін.]; за заг. ред. Я. А. Жаліла. – К. : НІСД, 2014. – 132 с.
5. Лойко Л.В. Основы дипломатии. Дипломатическая служба: Учебник. Мн., 2008.
6. Попов В.И. Современная дипломатия. – М., 2011.
7. Вуд Джон и Серре Жан. Дипломатический церемониал и протокол. - М., 2003

8. Кузьмин Э.Л. Протокол и этикет дипломатического и делового общения: Учебное пособие. - М., 2012.
9. Михалькевич Г.Н. Протокол и этикет международного общения. – Мн., 2012.
10. Селянинов О.П. Дипломатические отношения государств: Принципы, формы, методы: Учеб. пособие. – М., 2010.
11. Семилетников Н.А. Дипломатический и деловой протокол. Мн., 2011.
12. Безверха І.А. Ключові інструменти комерційної дипломатії в рамках СОТ / І.А. Безверха / Формування ринкової економіки. – 2011. – №26. – С.14-24.
13. А.П. Румянцев. «Українська дипломатія» - Українська дипломатична енциклопедія. К., Знання України, 2004, т.1, с.373.
14. Фліссак К.А. Глобалізація і нові виклики економічній дипломатії / К.А. Фліссак. – Економічний часопис – XXI. – 2012. – №1. – С.8-11.
15. Додатки до Протоколу про вступ України до Світової організації торгівлі [електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.me.gov.ua>
16. Спільні міжурядові комісії з питань співробітництва (СМК) (Інформаційна довідка) [електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.me.gov.ua>
17. Захист внутрішнього ринку станом на 30.04.2014р. [електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.me.gov.ua>
18. Крупчан О. Д., Білоусов Ю. В., Стефанчук Р. О. та ін. Коментар законодавства про Світову організацію торгівлі./ За ред. Крупчана О. Д., Білоусова Ю. В., - К.: «Видавничий дім «Професіонал», 2011.-488 с.
19. Барковский А.Н. Научно-институциональные основы экономической дипломатии России — М.: Институт экономики РАН, 2011. – 31с.
20. Пуригіна О.Г. Міжнародні економічні конфлікти: Навч. пос. — К.: Центр учбової літератури, 2008. - 280 с.
21. Міжнародні комерційні угоди та розрахунки: нормативно-правове регулювання. Навч. посібник / За редакцією Козака Ю. Г., Логвінової Н. С. — К: Центр учбов літератури, 2010, — 648 с.
22. Про деякі питання представництва економічних інтересів України за кордоном Указ Президента України від 8 квітня 2010 року N 522/2010 [електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.president.gov.ua>

Інформаційні ресурси

1. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://me.gov.ua/>.
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.
3. Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://search.ligazakon.ua/search/law/npa/>.
4. Міністерство закордонних справ України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.mfa.gov.ua
5. h-net.msu.edu/~diplo – електронные ресурсы по истории дипломатии и современной дипломатической деятельности
6. www.lib.mich.edu/govdocs/foreign.html – інформація о зарубешных внешнеполитических ведомствах, государственных организациях и их документы

7. www.lib.mich.edu/govdocs/intl.html – інформація о міжнародних організаціях и их документи
8. www.rami.ru – російська асоціація міжнародних досліджень

4 ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ - ІСПИТ.

5 ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ - усні опитування, задачі та завдання для практичних занять, тестові комплекти завдань для модульних робіт, індивідуальні завдання, теми рефератів.